РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2020/1050 НА КОМИСИЯТА

от 15 юли 2020 година

за предоставяне на възможност на Испания да разреши употребата на биоциди, съставени от генериран на място азот, за опазването на културното наследство

(само текстът на испански език е автентичен)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно предоставянето на пазара и употребата на биоциди ([1]), и по-специално член 55, параграф 3 от него,

след консултация с Постоянния комитет по биоцидите,

като има предвид, че:

(1) В приложение I към Регламент (ЕС) № 528/2012 са посочени активните вещества с по-благоприятен профил от гледна точка на околната среда или здравето на човека или животните. Поради това за продуктите, съдържащи тези активни вещества, може да бъде предоставено разрешение по опростена процедура. Азотът е включен в приложение I към Регламент (ЕС) № 528/2012 при посочено ограничение, че се използва в ограничени количества в готови за употреба бутилки.

(2) По силата на член 86 от Регламент (ЕС) № 528/2012 азотът е одобрен като активно вещество за употреба в биоциди от продуктов тип 18 — инсектициди ([2]). Одобрените биоциди, съставени от азот, са разрешени в няколко държави членки, сред които и Испания, и се доставят в газови бутилки ([3]).

(3) Азотът може да се генерира и на място, от околния въздух. Понастоящем генерираният на място азот не е одобрен за употреба в Съюза и не фигурира в списъка в приложение I към Регламент (ЕС) № 528/2012, нито в списъка на активните вещества, включени в програмата за преглед на съществуващите активни вещества в биоциди, посочен в приложение II към Делегиран регламент (ЕС) № 1062/2014 на Комисията ([4]).

(4) На 19 ноември 2019 г. Испания подаде заявление до Комисията съгласно член 55, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 528/2012 за дерогация от член 19, параграф 1, буква а) от същия регламент с искане да ѝ бъде позволено да разреши употребата на биоциди, съставени от азот, генериран на място от околния въздух, за опазването на културното наследство („заявлението“).

(5) Културното наследство може да бъде увредено от множество вредни организми — от насекоми до микроорганизми. Присъствието на тези организми не само може да доведе до унищожаването на самите стоки, представляващи културни ценности, но и крие риск вредните организми да се разпространят и върху други намиращи се в близост предмети. При липса на подходящо третиране предметите може да бъдат необратимо увредени, с което културното наследство да се изложи на сериозен риск.

(6) Генерираният на място азот се използва за създаване на контролирана атмосфера с много ниска концентрация на кислород (аноксия) в постоянни или временни запечатани палатки или камери за третиране с цел борба с вредните организми по предмети на културното наследство. Азотът се отделя от околния въздух и се изпомпва в камерата/палатката за третиране, където азотното съдържание на атмосферата се увеличава до приблизително 99 % и в резултат кислородът почти напълно се изчерпва. Влажността на азота, изпомпван в зоната за третиране, се определя според изискванията за предмета, който трябва да бъде третиран. Вредните организми не могат да оцелеят в създадените в камерата/палатката за третиране условия.

(7) Както е посочено в заявлението, през последните десетилетия разработването на техниката на аноксия, предизвикана от азот, за третирането на предмети на културното наследство дава възможност на културните институции (музеи, архиви, библиотеки, центрове за консервация и реставрация и т.н.) да преустановят употребата на силно токсичните вещества, използвани в миналото.

([1]) ОВ L 167, 27.6.2012 г., стр. 1.

([2]) Директива 2009/89/ЕО на Комисията от 30 юли 2009 г. за изменение на Директива 98/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета с цел включване на азота като активно вещество в приложение I към нея (ОВ L 199, 31.7.2009 г., стр. 19).

([3]) Списъкът с разрешени продукти е на разположение на адрес: https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products

([4]) Делегиран регламент (ЕС) № 1062/2014 на Комисията от 4 август 2014 г. относно работната програма за системно проучване на всички съществуващи активни вещества, съдържащи се в биоциди, посочени в Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 294, 10.10.2014 г., стр. 1).

(8) Съгласно представената от Испания информация употребата на генериран на място азот изглежда е единствената ефективна техника за борба с вредни организми, която може да се използва за всички видове материали и комбинации от материали, налични в културните институции, без да се променят макроскопичните и молекулярните свойства на предметите. Тази техника може да се използва за третиране на особено чувствителни материали, като например етнографски експонати, мумии, съвременно изкуство, с цел тяхната консервация.

(9) Методът на аноксия или модифицирана/контролирана атмосфера е сред изброените в стандарт EN 16790:2016 „Опазване на културното наследство. Интегрирано управление за борба с вредителите (IPM) за защита на културното наследство“, като в описанието в този стандарт се посочва, че за създаване на аноксия „най-често се използва“ азот.

(10) Съществуват и други техники за борба с вредните организми, като например гама-лъчи, техники за температурен шок (високи или ниски температури) и микровълни. Освен това за тази цел могат да се използват и други активни вещества. Според Испания обаче всяка от тези техники има ограничения с оглед на материалите, върху които те могат да бъдат прилагани.

(11) Както е посочено в заявлението, поради техния профил на опасност други активни вещества почти не се използват в културни институции. След обработка с тези вещества остатъчните количества върху обработените предмети може постепенно да бъдат изпуснати в околната среда, което представлява риск за здравето на човека. Това е от особено значение за културните институции, които са отворени за посетители.

(12) Според заявлението използването на гама-лъчи може да доведе до изменения в ДНК на предмети като мумии или предмети в природонаучните музеи, докато по-нататъшното им проучване и анализ изискват генетичният им материал да се запази непокътнат. Освен това използването на гама-лъчи би наложило създаването на специални радиоактивни съоръжения, като помещенията се оборудват по специален начин, за да отговарят на изискванията за безопасност, както и обучение и наблюдение на персонала, изложен на йонизиращото лъчение. Такава организация не е лесно осъществима в културни институции.

(13) Според информацията в заявлението процесите за температурен шок (замразяване или топлинна обработка) имат нежелан ефект върху няколко вида материали. Третирането с висока температура може да причини изменения на повърхността на органичните материали, омекване на лепилата и кристализация на липидите. Според Испания третирането с висока температура почти никога не се прилага в областта на консервацията на културното наследство, тъй като голяма част от материалите, намиращи се в движимо културно наследство, се състоят от липидни или протеинови елементи (напр. маслени картини, картини с темперни бои, восъчни скулптури). Освен това повишаването на температурата може да доведе до нежелани химични реакции. Аналогично, третирането с ниски температури би могло да се отрази на повърхностните обработки и покрития, както и да генерира конденз в помещенията за обработване.

(14) Както е посочено в заявлението, микровълновото третиране може да генерира топлина, която да причини микроскопски и макроскопски промени в предметите на културното наследство.

(15) Съгласно информацията в заявлението употребата на азот в бутилки не е подходяща алтернатива за културните институции, тъй като поражда практически затруднения. Ограничените количества в бутилките налагат често транспортиране и наличие на отделно съоръжение за складиране. Третирането с азот в бутилки би довело също така до високи разходи за културните институции.

(16) Както е посочено в заявлението, през последните десетилетия много културни институции инвестираха в построяването на камери за третиране и закупуването на азотни генератори. Поради своята многофункционалност и пригодност за третиране на всякакви материали, аноксията, създадена от генериран на място азот, се използва широко в консервацията на културното наследство.

(17) Ако се изисква културните институции да използват няколко техники за борба с вредните организми — всяка от които подходяща само за конкретни материали и предмети — вместо само една техника, която вече се използва и е подходяща за всички материали, това би довело до допълнителни разходи за културните институции и усложнява постигането на заложената в техните планове за интегрирано управление за борба с вредителите цел за преустановяване на употребата на по-опасни активни вещества. Освен това изоставянето на съоръженията и оборудването, вече придобити за аноксията, създадена от генериран на място азот, би представлявало загуба на предишни инвестиции.

(18) Обсъжданията във връзка с евентуална дерогация съгласно член 55, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 528/2012 по отношение на генерирания на място азот се проведоха през 2019 г. по време на няколко заседания ([5]) на компетентните органи по биоцидите в рамките на експертната група на Комисията.

([5]) 83-тото, 84-тото, 85-ото и 86-ото заседание на експертната група на Комисията от представители на компетентните органи на държавите членки по въпросите на изпълнението на Регламент (ЕС) № 528/2012, проведени съответно през май 2019 г., юли 2019 г., септември 2019 г. и ноември 2019 г. Протоколите от заседанията са на разположение на адрес: https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0

(19) Освен това, по искане на Комисията, след първото подобно заявление от Австрия за дерогация за продукти, съставени от генериран на място азот, Европейската агенция по химикали проведе обществена консултация по заявлението, което даде възможност на всички заинтересовани страни да представят своите становища. Голямата част от получените 1 487 коментара бяха в подкрепа на дерогацията. Много от представилите коментари лица подчертаха неудобствата на наличните алтернативни техники: термичното третиране може да увреди някои материали, при употреба на други активни вещества върху артефактите остават токсични остатъци, които постепенно се изпускат в околната среда, а използването на азот в бутилки не позволява в зоната за третиране да се контролира относителната влажност, което е необходимо при третирането на някои материали.

(20) Две международни организации, представляващи музеи и обекти на културното наследство — Международният съвет на музеите и Международният съвет на паметниците и историческите обекти, заявиха намерението си да подадат заявление за включване на генерирания на място азот в приложение I към Регламент (ЕС) № 528/2012, с което ще се даде възможност на държавите членки да разрешават продукти, съставени от генериран на място азот, без да е необходима дерогация по силата на член 55, параграф 3 от посочения регламент. За осъществяването на оценка на такова заявление, за включването на веществото в приложение I към Регламент (ЕС) № 528/2012 и за получаването на разрешения за продуктите обаче е необходимо време.

(21) Заявлението сочи, че понастоящем в Испания няма подходящи алтернативи, тъй като всички алтернативни техники, които в момента са на разположение, са свързани с неудобства — било поради непригодността им за третиране на всички материали, или поради практически затруднения.

(22) Въз основа на всички тези аргументи е целесъобразно да се направи заключението, че генерираният на място азот е от съществено значение за опазването на културното наследство в Испания и че не съществуват подходящи алтернативи. Поради това на Испания следва да се предостави възможност да разрешава предоставянето на пазара и употребата на биоциди, съставени от генериран на място азот, за опазването на културното наследство.

(23) За евентуалното включване на генерирания на място азот в приложение I към Регламент (ЕС) № 528/2012 и за последващото разрешаване от държавите членки на продукти, съставени от генериран на място азот, е необходимо време. Поради това е целесъобразно да се разреши дерогация за срок, който би позволил завършването на съответните процедури,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

До 31 декември 2024 г. Испания може да разрешава предоставянето на пазара и употребата на биоциди, съставени от генериран на място азот, за опазването на културното наследство.

Член 2

Адресат на настоящото решение е Кралство Испания.

Съставено в Брюксел на 15 юли 2020 година.

За Комисията
Stella KYRIAKIDES
Член на Комисията